

Metodebilag til Styrket elevmotivation på mellemtrinnet

INDHOLD

Metodebilag til Styrket elevmotivation på mellemtrinnet

1	Indledning	4
----------	-------------------	----------

2	Projektets design og metode	5
2.1	Viden om motivation og variation på mellemtrinnet	5
2.2	Idéudvikling	6
2.3	Udviklingsprojekt med aktionslæring	6
2.4	Opsamling af erfaringer fra udviklingsforløbet	9
2.5	Formidling af viden og erfaringer fra projektet	11

1 Indledning

Projektet *Styrket elevmotivation på mellemtrinnet* er gennemført af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) for Kommunernes Landsforening (KL), Danmarks Lærerforening (DLF) og Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) under Fremfærd Børn. Projektet løb fra 2024 til 2025.

Om projektet: Styrket elevmotivation på mellemtrinnet

Formålet med projektet var at udvikle undervisningen på mellemtrinnet, så den bliver mere varieret og anvendelsesorienteret, og dermed at styrke elevernes faglige udvikling, trivsel og lyst til at lære. Projektet bygger på erfaringerne fra *Styrket elevmotivation i udskolingen*, som EVA gennemførte i 2021-2023 for Fremfærd Børn. Syv skoler rundt om i landet deltager i projektet.

Konkret sigtede projektet mod at:

- **Sætte fokus på motivation og variation på mellemtrinnet**
Hvordan oplever elever på mellemtrinnet hverdagen i skolen? Hvad motiverer og engagerer dem til at deltage i undervisningen? Hvornår oplever de omvendt at miste motivationen? Hvilke overvejelser gør lærere på mellemtrinnet sig om at variere undervisningen og motivere eleverne?
- **Afprøve varierede undervisningsformer**
Hvordan kan undervisningen tilrettelægges, så den i højere grad er varieret, herunder fx anvendelsesorienteret og undersøgende, og derigennem bidrager til at fremme elevernes motivation?
- **Spredte erfaringer og viden**
EVA formidler erfaringer fra aktionslæringsprojektet, så indsigterne fra de deltagende skoler kan inspirere andre skoler og forvaltninger i landets kommuner i det videre arbejde med at udvikle undervisningen på mellemtrinnet.

2 Projektets design og metode

Projektet består af fem overordnede delelementer. Designet er sekventielt, så hvert element giver input til og kvalificerer de efterfølgende elementer (se figur 2.1). I det følgende beskrives de fem metodeelementer.

Figur 2.1
Overblik over projektdesignet

2.1 Viden om motivation og variation på mellemtrinnet

Formålet med den indledende undersøgelse var at blive klogere på, hvordan elever på mellemtrinnet oplever undervisningen, hvornår de motiveres – og hvornår de oplever at mangle engagement. Den indledende undersøgelse bestod dels af interview med lærere og elever, dels af viden fra litteraturen.

2.1.1 Interview med lærere og elever

Først blev der gennemført to fokusgruppeinterview med lærere, der underviser på mellemtrinnet. I de to fokusgrupper deltog i alt 12 lærere fra syv forskellige skoler fordelt rundt om i landet. Interviewene varede to timer hver. Det ene blev gennemført hos Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), og det andet blev gennemført virtuelt; begge i marts 2024. Efterfølgende blev der gennemført besøg på tre af de deltagende læreres skoler, hvor en konsulent fra EVA observerede undervisning i en dobbeltlektion og efterfølgende interviewede elever. I alt har 18 elever på mellemtrinnet deltaget i interview, fordelt på de tre skoler. Besøgene blev gennemført i april-maj 2024.

2.1.2 Analyse af interview

Lydoptagelser fra både fokusgrupper og elevinterview blev transskriberet. Derefter er der foretaget en tværgående tematisk analyse, hvor vi har identificeret både mønstre og variationer i datamaterialet.

2.1.3 Formidling

Viden fra interviewene blev, sammen med viden fra det tidligere notat *Varieret undervisning i undskolingen* (EVA, 2021), formidlet i et opdateret notat, der kobler viden fra litteraturen med indblik i læreres og elevers oplevelse af motivation og variation på mellemtrinnet. Litteraturgennemgangen blev foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af ovennævnte vidensgrundlag (EVA, 2021) og bestod i en gennemgang af forsknings- og pædagogisk-didaktisk litteratur, der omhandler varieret undervisning og organiseringen heraf.

2.2 Idéudvikling

For at sikre at lærerne var godt klædt på til at arbejde med udvikling af undervisningen, faciliterede EVA forberedende aktiviteter, hvor lærerne blev introduceret til aktionslæring og fik inspiration til en mere varieret og motiverende undervisning.

EVA afholdt en opstartsworkshop for de deltagende lærere og ledere i Holbæk den 11. september 2024. Den bestod af en række oplæg, dels ved EVA, dels ved eksterne oplægsholdere.

Efter opstartskonferencen og inden aktionslæringsforløbet startede, afholdt EVA et virtuelt forberedelsesmøde med hver skoles deltagere, hvor vi inviterede deltagerne til at reflektere over, hvad de ønsker at få ud af deres deltagelse, og hvor de ser de største udfordringer og muligheder i forhold til variation i undervisningen.

2.3 Udviklingsprojekt med aktionslæring

Projektets mest centrale element var et udviklingsprojekt, hvor lærerteams på de syv skoler var involveret i aktionslæring. EVA samarbejdede med aktionslæringsvejledere, der både er kompetente inden for det at gennemføre aktionslæring og har didaktisk viden til at kunne sparre med teamene. Vejlederen understøttede lærernes udvikling af praksis ved blandt andet at facilitere didaktiske samtaler og sparre omkring udviklingen og afprøvningen af aktioner.

Aktionslæring er en metode til at udvikle undervisning ved at eksperimentere, observere og reflektere over konkrete undervisningssituationer. Aktionslæringsforløbet på den enkelte skole strakte sig over en til tre måneder, alt efter hvad der passede den enkelte skole. De enkelte elementer i forløbet beskrives nedenfor.

2.3.1 Deltagere

I alt syv skoler deltog i projektet. På hver skole deltog et lærerteam fra mellemtrinnet, fx klasse-, fag- eller årgangsteam, samt en ledelsesrepræsentant, fx skoleleder, afdelingsleder eller pædagogisk leder.

Udvælgelse af skoler

Der blev gennemført en samlet rekruttering af deltagere til såvel fokusgruppeinterview som udviklingsforløb. Skolerne blev inviteret gennem mails, der blev udsendt af KL og DLF, samt via opslag på EVA's sociale medier.

Skolerne har således selv henvendt sig for at komme i betragtning til at deltage i projektet. De deltagende lærere underviser på mellemtrinnet. Det var et kriterie for deltagelse, at lærerteamene var interesserede i at afprøve og udvikle varierede og motiverende undervisningsformer. Når skolen tilmeldte sig projektet, forpligtede den sig til at prioritere deltagelsen og deltage aktivt i de møder og aktiviteter, som projektet bestod af.

Samarbejde med aktionslæringsvejledere

EVA har samarbejdet med tre aktionslæringsvejledere, som har erfaring med at facilitere aktionslæring, og som har didaktisk indsigt:

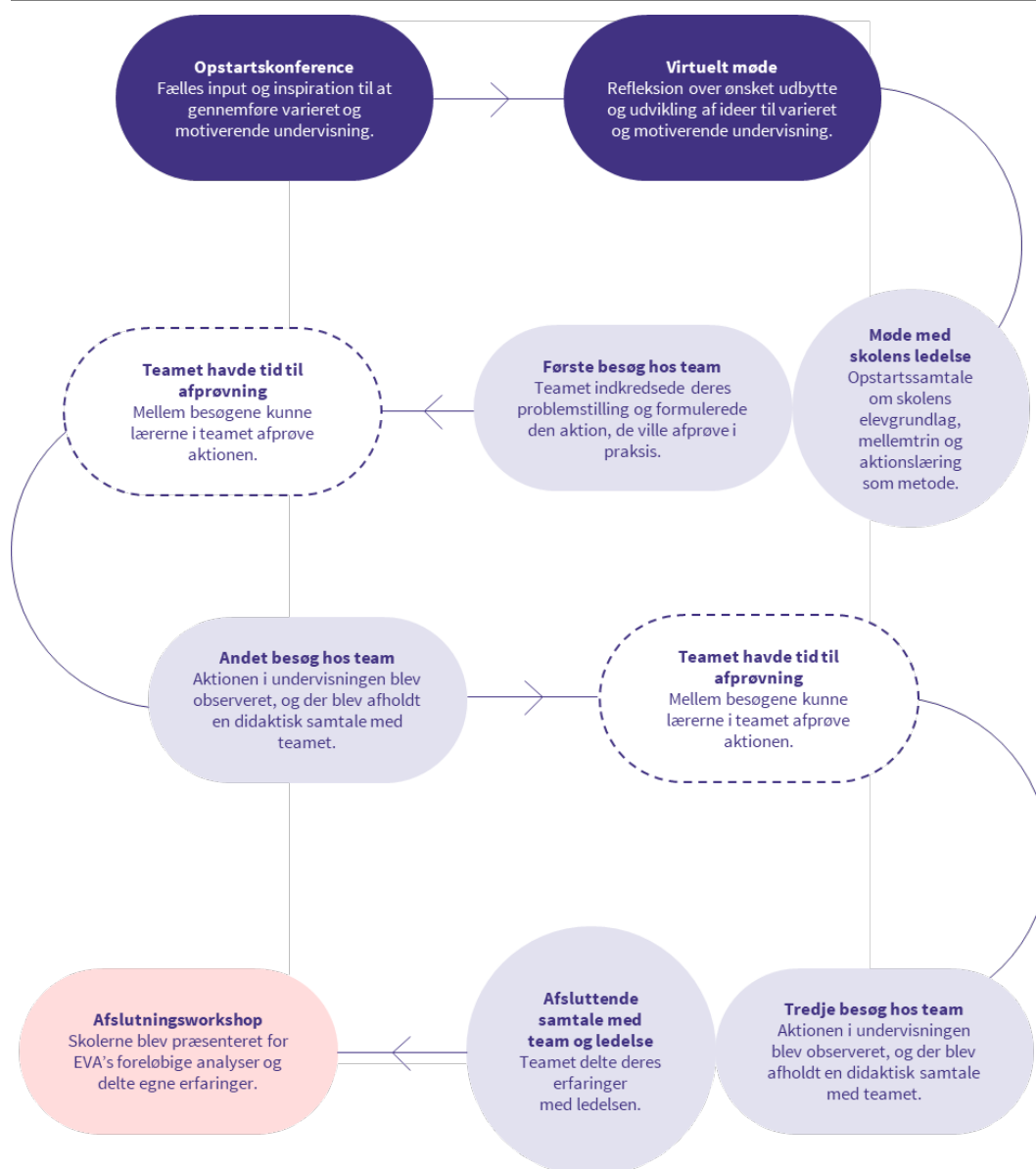
- Marianne Gjelstrup, tidligere lærer, læsekonsulent, Ishøj Kommune
- Rikke Lawsen, tidligere lærer, lektor, Københavns Professionshøjskole
- Marie Bloch Jespersen, tidligere lærer, lektor, Professionshøjskolen Absalon.

Eksperternes rolle har været at facilitere en række didaktiske samtaler, hvori teamet før hver aktion har identificeret en problemstilling og formuleret de mulige aktioner og efter hver aktion med udgangspunkt i observationer af undervisningen har forholdt sig undersøgende, nysgerrigt og lærende til egen praksis.

2.3.2 Elementer og aktiviteter

Nedenstående figur giver overblik over elementer og aktiviteter i udviklingsprojektet, som beskrives i det følgende.

Figur 2.2
Udviklingsforløb med aktionslæring

Aktionslæringsforløb

Der er gennemført tre besøg på hver af de deltagende skoler. Ved det første besøg gennemførte EVA en indledende samtale med ledelsesrepræsentanten. Derefter faciliterede aktionslæringsvejlederen en totimers session, hvor teamet formulerede en problemstilling og en aktion, de ville arbejde med.

Derefter begyndte afprøvningsfasen, som bestod af de efterfølgende trin i modellen. Mellem første og andet besøg havde lærerne mulighed for at arbejde med de dele af varierede undervisningsformer, som deres egen problemstilling omhandlede.

Ved det andet besøg observerede aktionslæringsvejleder, EVA og kolleger fra teamet undervisning, hvor en lærer fra teamet arbejdede med den aftalte aktion i undervisningen. Efter undervisningen gennemførtes en didaktisk samtale, hvor ekspert og lærerteamet drøftede den observerede undervisning, og teamet fik feedback og sparring. EVA deltog i den didaktiske samtale med det primære fokus at fastholde teamets drøftelser og forstå teamets oplevelse af hhv. muligheder og begrænsninger ved den afprøvede aktion. EVA's noter fra de didaktiske samtaler blev anvendt som grundlag for udarbejdelsen af interviewguides til de afsluttende interview med lærerne. Samtalen blev afrundet med justering og videreudvikling af aktionen. Mellem andet og tredje besøg havde lærerne mulighed for at arbejde videre med den feedback og sparring, teamet havde fået.

Ved det tredje besøg blev der igen gennemført observation og didaktisk samtale. Som afslutning blev der afholdt et møde, hvor teamet fortalte ledelsen om deres aktioner og de muligheder og begrænsninger, de havde oplevet i forbindelse med afprøvningen. På mødet var der fokus på, hvordan erfaringerne kan spredes og forankres organisatorisk.

Ledelsens deltagelse

Ledernes rolle var at understøtte teamenes aktionslæringsforløb. Det vil sige, at ledelsen forpligtede sig til at deltage i opstarts- og afslutningsworkshop samt et indledende og afsluttende møde på skolen og, i det omfang det var muligt, at skabe rammerne for, at teamet kunne afprøve de tiltag, de ønskede.

Afslutningsseminar

EVA afholdt et afslutningsseminar, hvor alle deltagende team og ledere samledes. På seminaret faciliterede EVA erfaringsudveksling, hvor deltagerne fik mulighed for at lade sig inspirere af hinandens erfaringer. EVA præsenterede desuden analysens hovedpointer.

2.4 Opsamling af erfaringer fra udviklingsforløbet

I løbet af projektet indsamlede EVA erfaringer, de deltagende skoler gjorde sig, med det formål at videreformidle viden fra projektet, så det kan inspirere andre til et tilsvarende udviklingsarbejde. Erfaringsopsamlingen stiller både skarpt på, hvad lærerne konkret har afprøvet for at imødekomme behovet for mere variation i undervisningen, og hvordan eleverne har oplevet undervisningen sammenlignet med den undervisning, de er vant til.

Erfaringsopsamlingen bygger på en række kvalitative metoder:

2.4.1 Observation af undervisning

I løbet af aktionslæringsforløbene gennemførte EVA observationer af undervisning, hvor aktionerne blev afprøvet. Der er gennemført to observationer pr. team, der deltog i aktionslæringsforløbet. I alt er der gennemført 14 observationer af undervisningen. Målet med observationerne var at få indsigt i, hvordan de enkelte lærere arbejder med deres aktioner, og hvordan aktionerne fungerer i undervisningen. Observationerne er anvendt dels til det videre arbejde med aktionen, dels

som grundlag for de efterfølgende interview med elever og lærere. Uddrag af observationsnoterne er anvendt i den afsluttende formidling, efter at lærerne har haft mulighed for at gennemlæse.

2.4.2 Interview med elever

EVA har gennemført elevinterview på de deltagende skoler. Der er gennemført i alt syv elevinterview. Ved hvert interview deltog elever fra den klasse, hvor der er afprøvet og observeret aktioner. Interviewene er gennemført på anden besøgsdag umiddelbart efter den observerede undervisning. Eleverne var udvalgt af lærerne ud fra kriterier fastlagt af EVA. Formålet med interviewene var at få indblik i elevernes oplevelse af undervisningen, blandt andet med fokus på deres motivation og rolle i undervisningen, samspillet med læreren og klassekammeraterne, oplevelsen af indholdet i undervisningen og deres udbytte af den. I alt deltog 38 elever i interview.

2.4.3 Virtuelle/telefoninterview med lærere

EVA har gennemført virtuelle/telefoninterview med lærere efter aktionslæringsforløbet. Der er gennemført i alt syv interview. Ved hvert interview deltog en eller flere lærere, som har afprøvet aktioner i deres undervisning. Formålet med interviewene var at få indblik i, hvordan lærerne tilrettelagde og gennemførte en varieret og motiverende undervisning med blik for at engagere og motivere eleverne samt at få praksisnære beskrivelser af, hvordan den afprøvede variation i undervisningen fungerede. Der er i alt gennemført otte interview.

2.5 Analyse af datamaterialet

Der er foretaget en tværgående tematisk analyse af datamaterialet, hvor to konsulenter har læst observationsnoter, interviewudskrifter og noter fra samtaler og møder. Derefter har konsulenterne gennemført en fælles analyseproces, hvor vi har ledt efter både mønstre og variationer i datamaterialet. Endelig er analysen blevet kvalificeret ved at drøfte indsigter og resultater med de tre aktionslæringsvejledere, der var tilknyttet projektet. Der er i tillæg til projektgruppens eget analysearbejde gennemført en halvdags analyseworkshop med projektgruppen og vejlederne i sensommeren 2025.

På baggrund af udviklingsforløbet og erfaringsopsamlingen har EVA udarbejdet et inspirationskatalog. Inspirationskataloget indeholder fem cases, der fokuserer på varierede undervisningsformer på mellemtrinnet. I hver case følges et lærerteam, der har udviklet deres undervisning igennem et aktionslæringsforløb. Kataloget belyser udfordringer og muligheder i en række varierede undervisningstiltag på både elev- og lærerniveau og skal give lærere og ledere inspiration til at anvende og udvikle tiltag, der vil tilføre variation til undervisningen. Inspirationskataloget bygger på observationer af undervisningen, gruppeinterview med elever og interview med lærere.

Et tidligt udkast til inspirationskataloget blev læst af dels de tre aktionslæringsvejledere, dels af lærere udpeget af DLF med henblik på at kvalificere formidlingen af pointerne.

2.6 Formidling af viden og erfaringer fra projektet

Der er i alt udarbejdet seks udgivelser i forbindelse med projektet:

- **Et vidensnotat**, som giver indblik i den forskning og viden, der ligger bag arbejdet med motivation og variation. Notatet bygger dels på den tidligere udgivelse *Varieret undervisning i udskolingen*, dels på indsigter fra forundersøgelsen (se afsnit 2.1).
- **Inspirationskataloget** går tæt på konkrete undervisningsforløb med varierede undervisningsformer på mellemtrinnet og giver overblik over de vigtigste indsigter fra lærere og elever.
- **To podcastafsnit** giver mulighed for at høre, hvad både lærere og elever har fået ud af aktioner på to forskellige skoler, og eksperternes perspektiv på, hvorfor aktionerne virker.
- **PowerPoint-præsentationen** formidler væsentlige indsigter fra projektet, som kan inspirere skoler til en samtale om, hvordan motiverende og varieret undervisning ser ud.
- **Arbejdshæftet** gennemgår trin for trin, hvordan lærerteam kan anvende aktionslæringens principper i deres egen udvikling af undervisning.
- **Metodebilaget** beskriver systematisk, hvordan udviklingsforløbet og erfaringsopsamlingen er gennemført, og hvilke analytiske greb der er anvendt i bearbejdningen af data.

Metodebilag til Styrket elevmotivation på mellemtrinnet

© 2025 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7182-840-5

EVA – analyser, redskaber og udvikling, der styrker uddannelser og dagtilbud.

EVA

+45 35 55 01 01
eva@eva.dk
www.eva.dk